

עובדות על הפס הסגול, מאת דר. שרה וויקהאם

פורסם בתאריך 26.10.2023

הפס הסגול יכול להיות אמצעי שימושי להערכת התקדמות הלידה בקרב יולדות שהפס הסגול אכן מופיע בגופן.

הפס הסגול לא נותן אינדיקציה וודאית, מדוייקת או מושלמת לגבי התקדמות הלידה, בדיוק כפי שבדיקה נרתיקית איננה מדוייקת או מושלמת בהקשר זה.

מכיוון שבדיקה נרתיקית עלולה להיות עבור חלק מהנשים כואבת, לא נוחה ומביכה, כדאי שנמשיך לחקור אמצעים אחרים להערכת התקדמות הלידה.

המידע תורגם מבלוג של דר. שרה וויקהאם

הפס הסגול הוא קו שנוצר משינוי צבע זמני של העור והוא עובר בצורה אנכית מפי הטבעת לחלק העליון בין "לחיים" הישבן.

הפס הסגול מופיע בקרב חלק מהנשים כשהן מתקדמות בלידה.

בתחילת הלידה הפס קצר והוא מתארך ככל שהלידה מתקדמת.

חלק מהמיילדות משתמשות בפס הסגול כסימן להתקדמות הלידה. זוהי אחת ממספר גישות לא פולשניות שניתן להשתמש בהן כדי להעריך כיצד אישה/תינוק מתקדמים בלידה.

דר. וויקהאם מציינת כי היא היתה מודעת לפס הסגול, ראתה אותו, השתמשה בו כאינדיקציה להתקדמות לידה ודנה עליו עם מספר מיילדות במהלך הקריירה שלה.

ישנם מספר דברים חשובים שצריך לדעת על הפס הסגול.

ראשית, הפס נראה קצת יותר בקלות אצל נשים עם עור בהיר יותר.

הפס הסגול הוא לעיתים יותר אדום מאשר סגול. הוא יכול להיות גם כחול, חום, שחור, לבנבן או ורוד. אז אל תתנו לשמו להטעות אתכם.

הכי קל לראות את הפס הסגול כאשר יולדת רוכנת קדימה, בעמידת שש או שוכבת על הצד. נשים רבות מעדיפות שמייילדת תחפש את הפס הסגול על פני בדיקה נרתיקית.

*** ויש שאלות רחבות יותר לגבי עד כמה ולמה בכלל אנחנו באמת צריכות להעריך את ההתקדמות בלידה, אבל זה כבר סיפור אחר***

מחקרים

Byrne & Edwards (1990)

הפס הסגול נדון לראשונה, ככל הנראה, בספרות במכתב שנכתב ל-The Lancet על ידי בירן ואדמונדס (1990).

הם תיארו את הפס הסגול כסימן קליני שיצביע על התקדמות השלב הראשון של הלידה, ללא בדיקה נרתיקית.

מכתבם של ביירן ואדמונדס (1990) תיאר כיצד הם חקרו את הפס הסגול בקרב 48 נשים וראו אותו רק בקרב 89% מהילדות.

Byrne and Edmonds (1990) חלקו את רעיונותיהם לגבי המקורות הפיזיולוגיים האפשריים של סימן זה :

הפס עשוי להיווצר בגלל גודש כלי דם בבסיס הסקרום. הפס מתחיל להופיע כאשר מופעל לחץ יציב באיזור והוא מתגבר מחדש כאשר הלחץ נסוג.

הגודש בכלי הדם מתרחש אולי בגלל הלחץ התוך-אגני הגובר עם ירידת ראש העובר, מה שיסביר את ההתאמה בין מיקום ראש העובר לבין אורך הפס הסגול.

אנו מניחים כי עלייה בלחץ התוך-אגני גורמת לגודש בוורידים הבסיסיים והביני-חולייתיים סביב הסקרום, אשר, יחד עם היעדר רקמה תת עורית מעל הסקרום, מביאה לפס זה של שינוי צבע לסגול.

Hobbs (1998)

לא ברור כמה מיילדות היו מודעות למאמר של ביירן ואדמונדס (1990) כשפורסם לראשונה, אבל רבות מהן התוודעו אליו לאחר שלסלי הובס, מיילדת עצמאית בריטית, כתבה על כך ב-1998.

לסלי הובס הסבירה את התיאוריה של בירן ואדמונדס ודנה בתצפיות שלה על הפס הסגול בנשים.

דר. וויקהאם מציינת כי למרות שלא נכתב הרבה על הפס הסגול בשנים שלאחר מכן, זה לא אומר שהפס הסגול נשכח וכי היא שמעה עדויות עליו בשיחות היום-יום שלה והן בנתונים שאספה עבור מחקרים שונים. ואף דיברה על כך במספר כנסים.

הניסיון של קולגות מיילדות שפגשה במדינות כמו טרינידד וג'מייקה אישר שלעיתים סימן זה נראה פחות או באופן שונה אצל נשים בעלות עור כהה יותר.

Shepherd et al (2010)

בשנת 2010 פורסמו תוצאות המחקר הפורמלי הראשון שבחן את הפס הסגול. המחקר צפה בהתקדמות בלידה של 144 נשים בהירות עור בסקוטלנד אשר בקרב 76% מהן הופיע הפס הסגול בלידה.

במחקר זה לא נבדק ההיבט הפיזיולוגי של הפס הסגול, אבל התוצאות הראו מתאם חיובי בינוני בין אורך הפס הסגול, התרחבות צוואר הרחם ובין מיקום ראש התינוק.

אחד הממצאים, המרתקים ביותר, הוא שהפס הסגול הופיע לעיתים קרובות יותר בקרב נשים בלידה ספונטנית. אמנם לא נבדקה הסיבה לממצא זה, אך יתכן שהפס הסגול משקף את מוכנות הגוף ללידה מבחינה פיזיולוגית.

Narchi et al (2011)

בשנה שלאחר מכן, חוקרים ברזילאים פרסמו תוצאות מחקר בקרב 100 נשים בלידה במרפאת לידה רגילה במדינת סאו פאולו, אשר ל-56% מהן נראו עדויות לפס הסגול במהלך השלב הפעיל של הלידה.

יש לציין כי יותר ממחצית מהילדות במחקר זה הגדירו את עצמן כבעלות עור שחור או חום. הפס הסגול היה קיים ב-27 מתוך 40 הנשים הלבנות (67.5%) ו-29 מתוך 60 הנשים הלא-לבנות (48.3%).

החוקרים ציינו כי ההבדל בין תת-הקבוצות הגזעיות לא היה מובהק סטטיסטית, אך ייתכן שהסיבה לכך היא שהמחקר היה קטן.

החוקרים דיווחו על מתאם מובהק סטטיסטית בין מדידות התרחבות צוואר הרחם לאלו של מדידת הפס הסגול.

אצל 22% מהנשים, הפס הסגול דהה במהלך הלידה אך לא צויין קשר בין שינוי הצבע ובין ירידה/מיקום ראש העובר באגן.

עבור 81% מהנשים, בדיקת הפס הסגול בלידה לא גרמה לאי נוחות כלשהי.

כאשר רואיינו לאחר הלידה, 19% ציינו שהרגישו בושה, מבוכה או מיטרד. בעיקר מכיוון שהתבקשו לעמוד על 6 בזמן המדידה של הפס.

לעומת זאת, 91% מהנשים הביעו רגשות שליליים לגבי בדיקה נרתיקית. הן דיווחו על כאב (7%), אי נוחות (40%), תחושות מבוכה (4%), חוסר כבוד (4%), שבריריות (1%) ופחד (1%). רק 9% מהנשים ציינו שבדיקה נרתיקית לא גרמה להן אי נוחות.

המחקר של Narchi et al (2011) קובע שניתן להשתמש במדידה של הפס הסגול על מנת להפחית את מספר הבדיקות הנרתיקיות, במיוחד כאשר מטרת הבדיקה היחידה היא למדוד את התרחבות צוואר הרחם.

Kordi et al 2014

במחקר זה השתתפו 350 נשים עם הריון חד עוברי במצג ראש וגיל הריון של 38-42 שבועות ללא מיגבלה רפואית כלשהי, שאושפזו בבתי חולים ממשלתיים במשהד (אירן).

נשים בוצעה בדיקה נרתיקית ותצפית על הפס הסגול בכל שעה בשלב הפעיל של הלידה.

הפס הסגול הופיע ב-75.3% מהנשים במהלך השלב הפעיל של הצירים.

לפי הופעת הפס הסגול ברוב המקרים, נוכל להשתמש בו כשיטה משלימה ולא פולשנית להערכה קלינית של התקדמות הלידה. (Kordi et al 2014).

המחקר של Kordi (2014) פורסם גם בשנת 2018 ע"י Irani שהיה המחבר השני על המאמר וצויינה בו דאגתם של החוקרים: "בדיקות נרתיקיות יכולות להיות לא נעימות, חודרניות, מביכות וכל כך כואבות עבור נשים".

Nunes et al 2018

במחקר זה הופיע הפס הסגול בקרב 189 מתוך 220 נשים, שהם 85.9%.

בקרב הנשים במחקר זה, הפס הסגול הופיע גם בלידה ספונטנית וגם בלידה שהתחילה בהשראה או לידה עם פעולות זירוז. ונמצא כי עשוי להיות קשר גם לירידת מים מוקדמת.

במחקר של Nunes (2018) נמצא גם שמוצא אתני לבן קשור לסיכוי גבוה ב-12% להופעת הפס סגול.

המסקנה במחקר זה שהפס הסגול מופיע בשכיחות גבוהה בקרב יולדות אך נמצאה התאמה נמוכה להתרחבות צוואר הרחם ומיקום ראש העובר באגן. (Nunes et al 2018).

Farrag et al (2021)

מחקר זה בוצע במצרים וכלל 120 נשים יולדות.

במחקר של Farrag (2021) נמצא כי הפס הסגול מופיע בקרב כארבע חמישיות מכלל המדגם ונמצא קשר חיובי בינוני בין אורך הפס הסגול, התרחבות צוואר הרחם ומיקום הראש של העובר באגן.

בדומה ל Shepherd (2010) במחקר זה של Farrag נמצא שהפס הסגול יופיע בסבירות גבוהה יותר אצל נשים שחוות צירים ספונטניים מאשר אצל אלו שהלידה שלהן התחילה בהשראה או בלידה עם פעולות זירוז.

במסקנות המחקר צויין כי הפס הסגול מועיל ומסייע לצוות הרפואי להעריך ולקבוע את התקדמות הלידה ומפחית את מספר הבדיקות הנרתיקיות, במיוחד בהתייחס לנשים שמסרבות או רגישות לבדיקה נרתיקית.

Papoutsis et al's (2023) systematic review

הסקירה השיטתית של Papoutsis (2023) חיברה את המחקרים על הפס הסגול. הסקירה כוללת את כל המחקרים שצויינו מעלה.

להלן הממצאים:

חוברו שישה מחקרים בסקירה השיטתית, בה דווח על 982 נשים בסך הכל.

הפס הסגול הופיע ב-760 (77.3%) מהיולדות.

נמצא מתאם חיובי מאוחד בינוני בין אורך הפס הסגול ובין התרחבות צוואר הרחם ומיקום הראש של העובר באגן.

כמו כן, נמצא כי עבור נשים בלידה ספונטנית או יזומה, האורך הממוצע של הפס הסגול היה יותר מ-9.4 ס"מ כאשר הפתיחה היתה 10-9 ס"מ, בעוד שהפס הסגול היה יותר מ-7.3 ס"מ כאשר הפתיחה היתה 4-3 ס"מ. (Papoutsis et al 2023)

סוגיות מחקריות

כל המחקרים שצויינו במסמך זה קטנים ועל כן לא ניתן להיסמך בביטחה על הממצאים שלהם.

עם זאת, חשוב לציין שקשה לבצע מחקרים גדולים בנושאים כגון זה. מחקרים גדולים דורשים מימון משמעותי שמגיע בדרך כלל מחברות תרופות וטכנולוגיה, ומגופים הקשורים לממשלה.

כשמדובר בתחום שהוא לואו-טק, פחות פולשני ומציב אתגר לסטטוס קוו של הפרדיגמה המיילדותית, כמעט בלתי אפשרי להשיג מימון לחקור אותו.

זו הסיבה שחוקרים שרוצים לחקור את האפשרויות הלא טכנוקרטיות, מבקשים לעתים קרובות תמיכה בעבודתם בדרכים יצירתיות, ו/או מבצעים מחקרים קטנים, שהרבה פחות יקר לממש.

לסיכום...

בהחלט יש מקום למחקר נוסף, אבל למדנו כמה דברים מהמחקרים הקטנים האלה.

1. הפס הסגול יכול להיות אמצעי שימושי להערכת התקדמות הלידה בקרב נשים שהפס הסגול אכן מופיע בגופן.
2. הפס הסגול לא נותן אינדיקציה וודאית, מדוייקת או מושלמת לגבי התקדמות הלידה בדיוק כפי שבדיקה נרתיקית איננה מדוייקת או מושלמת בהקשר זה.
3. מכיוון שבדיקה נרתיקית עלולה להיות עבור חלק מהנשים כואבת, לא נוחה ומביכה, כדאי שנמשיך לחקור אמצעים אחרים להערכת התקדמות הלידה.
4. זה יהיה מרתק לדעת מדוע הפס הסגול מופיע לעתים קרובות יותר כאשר נשים עוברות לידה ספונטנית.
5. ניתן לראות את הפס הסגול בעור כהה יותר מכפי שחשבנו פעם, אך לא באותה תדירות כפי שניתן לראות על עור לבן. בהקשר זה, יש ללמוד כיצד צבע העור וסימנים קליניים אחרים עשויים להופיע בצורה שונה אצל יולדות עם גווני עור שונים.
6. מרגש לראות וללמוד על אמצעים אחרים, פחות פולשניים, להערכת התקדמות הלידה בשנים הבאות.

בנימה אישית, מאת דר. שרה וויקלהאם

אם אתן פוגשות מישהו או מישהי שטוענים שהם יכולים לדעת בדיוק מה סטטוס ההתקדמות של יולדת לפי הפס הסגול או מישהו שטוען שלכל יולדת מופיע פס סגול או מי שיטען שהפס הסגול הוא אמצעי טוב יותר להעריך התקדמות לידה מאשר בדיקה נרתיקית, זה הזמן לדאוג לגבי הכנות שלהם ויושרתם.

תופעות כמו הפס הסגול מציעות לנו סימן ואינן מהוות מדע מדויק.

הדבר נכון לגבי כל הערכה אחרת של התקדמות בלידה, כולל כאשר אנו מודדים בדיקת צוואר נרתיקית.

צניעות וענווה לגבי ידע הם נפלאים.

